

Monitoring: diarree bij melkkoeien

Een symptoom, vele oorzaken

Diarree is een symptoom met verschillende oorzaken. Het is dan ook niet verrassend dat dit één van de meest gemelde klachten is bij de GD Veekijker. Een snelle diagnose is van belang, zodat het probleem meteen aangepakt kan worden.

Diarree komt bij alle leeftijdsgroepen voor, maar bij de GD Veekijker wordt diarree bij jonge kalveren en melkkoeien het meest gemeld. In 2011 was er sprake van

een toename van meldingen van diarreeproblemen en melkproductiedaling, toen bleek dit veroorzaakt te zijn door het nieuwe schmallenbergvirus. Naast het

schmallenbergvirus zijn er veel andere oorzaken, zowel voedingsproblemen als infecties kunnen diarree veroorzaken.

Anamnese

Bij diarree is het belangrijk veel informatie te hebben om tot een diagnose te komen, des te sneller kan het probleem immers aangepakt worden. Om een goed beeld te krijgen stelt de dierenarts daarom een aantal vragen; de anamnese. Hierin komen onder andere alle bijkomende

Linkerfoto: Bij infectieuze oorzaken van diarree is een snelle diagnose heel belangrijk, aangezien het besmettelijk kan zijn voor andere koeien en soms zelfs voor mensen.

klachten aan bod. Is er bijvoorbeeld ook sprake van koorts? Dan kan de oorzaak infectieus zijn. Hebben alle melkkoeien diarree? Of alleen individuele koeien? In het laatste geval kan er bijvoorbeeld sprake zijn van paratuberculose. Hebben de koeien plotseling diarree gekregen en is het na een paar dagen weer spontaan hersteld? Dan is een infectie waarschijnlijker dan een voedingsprobleem. Kortom, de anamnese is erg belangrijk om in beeld te krijgen in welke richting de oorzaak gezocht kan worden.

Oorzaken

De meeste oorzaken van diarree zijn bekende aandoeningen, daarom heeft het altijd zin om eerst onderzoek te doen. Hiermee kan de oorzaak worden aange-toond, of uitgesloten (zie kader). Bij een acute uitbraak van diarree met zieke koeien kan salmonella een rol spelen. Het is in dat geval belangrijk om zo snel mogelijk een diagnose te stellen, aangezien deze bacterie niet alleen besmettelijk is voor de andere koeien (en bijvoorbeeld ook verwerpen kan veroorzaken), maar ook zoönotisch is. Dat wil zeggen dat mensen ook ziek kunnen worden van salmonella, de symptomen zijn onder andere koorts en diarree.

Langdurig diarree

Bij de GD Veekijker zijn ook gevallen bekend van langdurige diarree bij melkkoeien. In de meeste gevallen is dan al onderzoek gedaan naar infectieuze oorzaken, maar zijn die niet gevonden. Als de diarree bijvoorbeeld al maanden aanwezig is bij een koppel melkkoeien, is een infectie minder waarschijnlijk. Voedingsproblemen spelen dan wellicht een rol. In enkele gevallen blijkt er na het nauwkeurig narekenen een overmaat aan

Om de oorzaak van diarree te achterhalen is het essentieel om te weten of het een koppelprobleem is, of dat het zich alleen voordoet bij individuele koeien.

mineralen te worden gevoerd. Magnesium werkt bijvoorbeeld laxerend en geeft diarree als het rantsoen meer dan 10 gram magnesium per kilogram droge stof bevat.

De dierenarts kan helpen te bepalen welk onderzoek het meeste zin heeft

Nader onderzoek

Als op basis van de anamnese een infectieuze oorzaak het meest waarschijnlijk lijkt, kan met mest- of bloedonderzoek een diagnose gesteld worden. Ook kunnen oorzaken zo uitgesloten worden, zodat in ieder geval duidelijk is wat níét de oorzaak is. De dierenarts kan helpen te bepalen welk onderzoek het meeste zin heeft. Als een rantsoenprobleem waarschijnlijker

lijkt, dan kan een nauwkeurige rantsoenberekening meer inzicht geven. Het beste is om hierbij ook de mineralensamenstelling van alle rantsoencomponenten mee te nemen. Daarnaast kan de daadwerkelijke opname van de koeien belangrijke informatie opleveren. Verminderde smakelijkheid en kuilkwiteit, selectiemogelijkheden en overbezetting aan het voerhek kunnen ervoor zorgen dat (bepaalde) koeien minder voer of voer met een andere samenstelling opnemen dan berekend.

Oorzaken van diarree bij volwassen runderen

Infectieus: salmonella, paratuberculose, BVD, 'winterdiarree', parasitaire infecties, schmallenbergvirus.

Niet-infectieus: magnesiumovermaat, kopergebrek, voedingsproblemen door structuurtekort, te veel suikers of een hoog eiwitgehalte.

Als sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij intensief samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van EZ, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.

